

KASMETINĖS SAVIVALDYBIŲ VYRIAUSIŲJŲ ARCHITEKTŲ KONFERENCIJOS REZOLIUCIJA

2019 m. kovo 8 d.

Konferencijos organizatoriai: Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Panevėžio miesto savivaldybė ir Panevėžio rajono savivaldybė.

Konferencijos dalyviai: Savivaldybių vyriausieji architektai, organizatorių atstovai.

Konferencijos vieta: Panevėžys.

2019 m. kovo 7-8 d. Panevėžyje surengtoje konferencijoje dalyvavo 46 savivaldybių vyriausieji architektai.

Kolegialiai aptarę aktualiausias erdvinio šalies vystymo, kuriamos aplinkos kokybės, savivaldybių vyriausiųjų architektų statuso ir kitas problemas bei apsvarstę galimus jų sprendimo būdus, konferencijos dalyviai priėmė šią rezoliuciją.

1. Dėl vyriausiojo architekto statuso

Savivaldybių vyriausieji architektai vienbalsiai pripažino, kad įprastai jiems priskiriamos funkcijos didele dalimi neatitinka vyriausiojo architekto pareigų esmės ir keliamų tikslų, taip pat kitose ES šalyse taikomos praktikos. Savivaldybės vyriausiasis architektas turi būti suvokiamas kaip architektūros profesionalas, kuris kartu su savo komanda padeda savivaldybės institucijoms formuoti erdvinio teritorijos vystymosi viziją, siūlo konceptualius strateginius sprendimus, naudodamasis jam suteiktais įrankiais prisideda prie vietos savivaldos tikslų ir uždavinių erdvinės plėtros srityje darnaus įgyvendinimo. Savivaldybių vyriausiųjų architektų bendras darbas (įskaitant ir toks, koks buvo nuveiktas šioje konferencijoje) taip pat gali reikšmingai pasitarnauti priimant sprendimus dėl subalansuotos visos šalies plėtros užtikrinimo. Atsižvelgiant į tai, konferencijoje dalyvavę savivaldybių vyriausieji architektai ragina:

- *Tiek valstybės, tiek savivaldybių lygmeniu peržiūrėti vyriausiesiems architektams priskiriamas funkcijas, užtikrinant, kad būtų efektyviai išnaudota jų turima profesinė kompetencija, patirtis. O laikas, šiuo metu skiriamas architekto kvalifikacijos nereikalaujantiems darbams, būtų paskirtas analitiniam ir kūrybiniam darbui, taip pat nuolatiniam kūrybiškumo palaikymui bei ugdymui.*

2. Dėl LR Bendrojo plano koncepcijos sprendinių

Savivaldybių vyriausieji architektai, išnagrinėję LR Bendrojo plano esamos būklės analizės duomenis ir remdamiesi šalies savivaldybėse sukaupta savo patirtimi, mano, kad urbanisto prof. hab. dr. K. Šešelgio sukurta ir plėtotą bendrosios miestų ir kaimo gyvenviečių sistemos formavimo Lietuvoje koncepcija yra aktuali ir dabartinei Lietuvos visuomenei bei valstybės ateičiai. Todėl LR Bendrojo plano organizatorius ir rengėjus, taip pat kitas prie šio itin svarbaus dokumento sprendinių prisidedančias institucijas savivaldybių vyriausieji architektai ragina:

- *LR Bendrojo plano koncepcijoje ir būsimuose jo sprendiniuose numatyti tolygų regioninį šalies vystymąsi, šiam tikslui panaudojant ekonomines, socialines, kultūrines ir kitas šiuolaikines skatinimo priemones. Siūloma LR Bendrajame plane ypatingą dėmesį paskirti ne tik trijų didžiųjų šalies miestų – Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos vystymo ir jų tarpusavio ryšių formavimo, bet ir kitos, užžiedintos tangentės, jungiančios Vilnių, Panevėžį, Šiaulius ir Klaipėdą kūrimui.*

3. Dėl didelį nerimą keliančio valstybei svarbių objektų planavimo

2014 m. priimta nauja Teritorijų planavimo įstatymo redakcija numatė daugelį išimčių valstybei svarbių objektų planavimui. Praktika parodė, kad išimtimis grįstas šių objektų planavimas savivaldybių teritorijose, nesuteikiant reikiamų teisių savivaldos institucijoms ir sprendinių patikrą atliekančioms valstybės institucijoms, neatsižvelgiant į vietos bendruomenių poreikius, nederinant valstybės ir savivaldybių interesų, yra itin ydingas ir keliantis didelį susirūpinimą dėl būsimų neigiamų padarinių ne tik savivaldybių bendruomenėms, bet ir visai šaliai visuomenei. Tokios nesubalansuotos plėtros pavyzdys – Klaipėdos uosto bendrasis planas, kurį numatoma teikti Vyriausybės pritarimui nepaisant SPAV ataskaitoje pabrėžiamo šio projekto sukeliama „ilgalaikio, reikšmingo neigiamo poveikio“ (iš esmės – Baltijos jūros paplūdimių nuo Klaipėdos iki pasienio su Latvija sunaikinimo). Nerimą kelia ir visuomenei bei savivaldybėms neteikiama informacija apie „Rail Baltica“ jungties formavimą. Šie ir kiti atvejai neatitinka ir 17-osios Vyriausybės programos, kurioje teigiama, kad „septynioliktosios Vyriausybės požiūris į aplinkos ir žmogaus santykį remiasi esmine darnaus vystymosi nuostata – tenkinti šių dienų visuomenės poreikius taip, kad jie nebūtų tenkinami ateities kartų sąskaita.“ Atsižvelgiant į tai, konferencijos dalyviai ragina:

- *Teisėkūros institucijas, valstybei svarbių objektų organizatorius ir šiuos dokumentus tvirtinančias institucijas atkreipti ypatingą dėmesį į valstybei svarbių objektų planavimo problematiką ir netvirtinti parengtų teritorijų planavimo dokumentų esant neigiamoms pasekmių vertinimo išvadoms, taip pat pagrįstoms bendruomenių ir atsakingų institucijų pastaboms. Užtikrinti, kad rengiant valstybei svarbių objektų projektus būtų atsižvelgta į vietos savivaldos poreikius, kad nebūtų pažeistas konstitucinis valstybės ir savivaldybių interesų derinimo principas bei pats Konstitucijos garantuojamas viešasis interesas.*

4. Dėl architektūros įstatymo priemonių suderinimo su kitais įstatymais

Savivaldybių vyriausieji architektai pabrėžė, kad norint sukurti darnią, subalansuotą, kokybišką aplinką, reikalingi konkretūs įrankiai ir priemonės. Nemažą dalį iš jų – architektūrinius konkursus, architektūros ekspertinį vertinimą, susijusių institucijų pareigas ir kt. numatė 2017 m. priimtas Architektūros įstatymas. Deja, daugelis šių priemonių nėra veiksmingos, kadangi jas įgyvendinant susiduriama su nesutampančiais kitų įstatymų reikalavimais, neaiškia vykdomų procedūrų baigtimi, nenumatyta įpareigotų asmenų atsakomybe ir kt. Atsižvelgiant į tai, dalyviai ragina:

- *Teisėkūros institucijas artimiausiu metu inicijuoti Teritorijų planavimo, Statybos, Vietos savivaldos ir kitų įstatymų suderinimą su Architektūros įstatymu, įvertinant numatytų priemonių efektyvumą, reguliavimo aiškumą, nuoseklumą.*

Konferencijos dalyviai įgaliojo Lietuvos architektų rūmus perduoti šią rezoliuciją visoms atsakingoms valstybės institucijoms ir žiniasklaidos priemonėms.

Dalyviai vieningai sutarė tęsti po Lietuvą keliaujančios Savivaldybių vyriausiųjų architektų konferencijos tradiciją ir, preliminariu sprendimu, 2020 m. ją organizuoti Klaipėdos rajone.

Konferencijoje dalyvavę savivaldybių vyriausieji architektai